

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 17 0 P 110863 23 Rev
Sarajevo, 20.02.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Fatime Mrdović, kao predsjednice vijeća, Marijane Omerčaušević i Slavice Čindrak, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: 1. J. A. R. i 2. N. R., zastupanih po punomoćnici Mirsadi Ademović, advokatu iz Bihaća, protiv tuženog E. J., zastupanog po punomoćnici Emiri Imširović, advokatu iz Bihaća, radi predaje u posjed, v.s. 1.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Bihaću broj: 17 0 P 110863 23 Gž od 03.10.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 20.02.2024. godine, donio je slijedeću:

R J E Š E N J E

Revizija se dopušta i usvaja, nižestepene presude ukidaju i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Bihaću broj: 17 0 P 110863 20 P od 19.6.2023. godine je odlučeno:

„Nalaže se tuženom E. J. iz B... da tužiteljima J. A. R. i N. R. preda u posjed i slobodno raspolaganje oslobođeno od ljudi i stvari :

- Dio k.č.br. 480/2 oranica Topolik iz zk.ul.br.1104 k.o. SP Založje i to u površini od 3 m2, kojoj parceli po podacima novog kat.premjera odgovara k.č.br. 1683/4 k.o. Založje,
- dio k.č.br.480/4 oranica Topolik iz zk.ul.br.1104 k.o. SP Založje i to u površini od 184 m2, kojoj parceli po podacima novog kat.premjera odgovara k.č.br. 1683/1 k.o. Založje,
- Dio k.č.br. 480/2 oranica Topolik iz zk.ul.br.1104 k.o. SP Založje i to u površini od 22 m2, kojoj parceli po podacima novog kat.premjera odgovara k.č.br. 1683/3 k.o. Založje, sve prikazano na skici lica mjesta vještaka geodetske struke mag.geod.lsmara Beganovića kao prostor između crvene i crne linije i označeno tekstualno kao sporna površina izraženo u m2, sve u roku 30 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obavezuje se tuženi na naknadu parničnih troškova tužitelju u iznosu od 1.766,00 KM, i to sve u roku 30 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja“.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Bihaću broj: 17 0 P 110863 23 Gž od 03.10.2023.. godine žalba tuženog je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda je potvrđena (stav prvi izreke). Stavom drugim izreke odbijen je zahtjev tuženog za sastav žalbe u iznosu od 360,00 KM i troška na ime sudske takse.

Protiv drugostepene presude, pozivom na odredbu člana 237. stav 3. 4. i 5. Zakona o parničnom postupku, reviziju je blagovremeno izjavio tuženi i to zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. S pozivom na član 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama predložio je da se revizija dopusti te nakon toga usvoji, nižestepene presude ukinu i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje. Tražio je troškove sastava revizije u iznosu od 1.285,00 KM i takse na reviziju.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u granicama propisanim odredbom člana 241. stav 2. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu: ZPP), ovaj revizijski sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija je dopuštena i osnovana.

Prema odredbi iz člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku, revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi iznos od 30.000,00 KM, a u privrednim sporovima 50.000,00 KM. Kao vrijednost predmeta spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva - član 316. stav 2. ZPP.

Tužitelji su u tužbi postavili nenovčani zahtjev kojim su tražili predaju u posjed nekretnina..

U takvim procesnim okolnostima za ocjenu prava na izjavljivanje revizije mjerodavna je vrijednost spora koju su tužitelji označili u svojoj tužbi (čl. 53. st. 2. tč. 5. i čl. 316. st. 1. u vezi sa čl. 321. st. 2. ZPP).

Vrijednost pobijanog dijela drugostepene presude iznosi 1.000,00 KM, pa prema tome ne dostiže imovinski cenzus od preko 30.000,00 KM zbog čega revizija nije dozvoljena sa stanovišta odredbe člana 237. stav 2. ZPP.

Prema odredbi člana 237. stav 3. ZPP Vrhovni sud Federacije može, izuzetno, dopustiti reviziju u svim predmetima ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

Odredbom člana 241. stav 2. ZPP propisano je da u povodu revizije iz člana 237. stav 3. ovog zakona, revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena i koje je u njoj određeno naznačeno kao takvo, uz pozivanje na propise i druge izvore prava koji se na to pitanje odnose.

Tužbom i postavljenim zahtjevom tužitelji su tražili predaju u posjed dijela nekretnina u ukupnoj površini od 209 m², na način kako je to prikazano na skici lica mjesta vještaka geodetske struke, kao prostor između crvene i crne linije i tekstualno označeno kao „sporno“. Svoju tužbu su zasnivali na činjeničnim navodima da im je navedenu površinu tuženi samovlasno oduzeo, a do takvog zaključka su došli na osnovu saznanja u nadležnoj službi općine, prilikom podnošenja

¹ „Službene novine F BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

zahtjeva za izdavanje potrebne dokumentacije radi gradnje pomoćnih objekata, uz postojeći stambeni objekat, kada je i nastao spor među strankama.

Tuženi je još u odgovoru na tužbu, a i tokom postupka, na koje okolnosti prigovara i u podnesenoj reviziji, isticao da je na spornim dijelovima predmetnih nekretnina stekao pravo vlasništva dosjelošću, jer je njegov otac od 1988. godine bio u posjedu istih, kada je i postavio sadašnju ogradu, a nakon njegove smrti, on je iste naslijedio i ušao u posjed. U tom smislu je u toku parnice postavio i protivtužbeni zahtjev za utvrđenje prava vlasništva na dijelovima spornih nekretnina, koji je prvostepeni sud odbacio rješenjem sa glavne rasprave od 10.02.2023. godine (kada sud odluči da ne raspravlja po protivtužbenom zahtjevu, u pravilu donosi rješenje kojim se „ne dozvoljava raspravljanje po protivtužbenom zahtjevu“). Razloge za takvu svoju odluku u obrazloženju prvostepene presude, prvostepeni sud navodi da je tuženi protivtužbu podnio u fazi glavne rasprave. Sa istim razlozima taj sud odbija i prijedlog tuženog sa zahtjevom za prekid postupka do pravosnažnog okončanja parničnog postupka po tužbi tuženog protiv tužitelja koju je u toku ove parnice podnio radi utvrđenja sticanja prava vlasništva dosjelošću.

U postupku koji je prethodio reviziji nije bilo sporno da su tužitelji suvlasnici od po ½ parcela označenih kao kč. br. 480/2 i 480/4 upisane u ZK ul. 1104 KO Založje, oranica Topolik u površini od 2606 m² (novi premjer kč. 1683/1, 1683/3 i 1683/4) koju su kupili od Vojić Behije 28.12. 2017. godine, da je u momentu kupovine predmetna parcela bila ograđena i da su ušli u posjed tako kupljene nekretnine. Tuženi je vlasnik i posjednik susjedne parcele označene kao kč. 482/1 upisana u ZK ul. 231 KO Založje, koja po novom premjeru nosi oznaku br.1681/1, koju je naslijedio od svog oca, a koja je ovaj kupio 1988. godine. Nadalje prvostepeni sud nespornim utvrđuje (stranica 8., pasus četvrti i peti) „da je predmetna ograda koja se nalazi na licu mjesta postavljena za vrijeme života pravnih prednika tužitelja i tuženog.....“. Nesporno je također utvrđeno da i tužitelji drže određeni dio nekretnina tuženog (17 m²), iz kog razloga je i tuženi ustao sa posebnom tužbom protiv tužitelja radi predaje u posjed tog dijela u predmetu broj: 17 0 P 126854 23 P od 15.2.2023. godine.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji prvostepeni sud je odluku o usvajanju zahtjeva tužitelja zasnovao na pravnom zaključku da su tužitelji vlasnici spornog dijela nekretnina koje drži tuženi, pa s pozivom na odredbe 126. i 127. Zakona o stvarnim pravima², udovoljava ovako postavljenom zahtjevu tužitelja. Istovremeno o prigovoru tuženog da je stekao pravo vlasništva na spornim nekretninama dosjelošću, prvostepeni sud uopšte ne odlučuje, kao ni o protivtužbi tuženog podnesenoj u tom smislu.

Drugostepeni sud je sa šturim obrazloženjem prihvatio kao pravilne i potpune činjenične zaključke prvostepenog suda, pa je odbio žalbu tuženog i potvrdio prvostepenu presudu

Osporavajući pravilnost pravnih zaključaka drugostepenog suda, tuženi je u reviziji postavio slijedeća pravna pitanja:

1. „Da li odredba člana 74. stav 1. Zakona o parničnom postupku FBiH jeste isključenje mogućnosti uopšte za protutužbu ili je to određiva mogućnost za istu-podnošenje protivtužbe najkasnije na pripremnom ročištu. Posebno kada protutužitelj dokaže da

² „Službene novine F BiH“, br. 66/13 i 100/13

greškom suda nije bio uopšte stranka u postupku iz kojeg je proizašao novi sporni parnični postupak“

2. „Da li je sud dužan u dvije parnice za nekretnine koje su obuhvaćene u oba parnična predmeta taj postupak prekinuti po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke ako se radi o dva različita predmeta-osnova potraživanja istih stranaka, ali sa suprotnim stranačkim ulogama posebno kada jedan tužitelj dokaže da nije bio uopšte, a morao je biti stranka u postupku temeljem kojeg je nastao sporni parnični postupak čiji se prekid traži a sve kako to određuje član 379. stav 1. tačka 1. Zakona o parničnom postupku FBiH.“

Tuženi navedena pravna pitanja smatra važnim za osiguranje jedinstvene primjene prava jer o tom pitanju Ustavni sud Bosne i Hercegovine zauzeo suprotno pravno shvatanje i u prilog navedenoj tvrdnji revident je priložio Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine Ap-2279/21 od 20. oktobra 2021. godine u kojoj je taj sud u pogledu procesnog značaja rješavanja protivtužbenog zahtjeva zauzeo suprotno pravno shvatanje od onoga izraženog u pobijanoj presudi.

Ovaj revizijski sud je ocijenio da bi odlučivanje po reviziji, bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, odnosno da su postavljena pravna pitanja, koja su međusobnoj vezi, važna za osiguranje jedinstvene primjene prava, ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, kao i pravne sigurnosti.

Zbog toga je u ovom predmetu revizijski sud dopustio reviziju tuženog.

Tužitelji su svoju tužbu zasnivali na odredbama članova 126. i 127. Zakona o stvarnim pravima, postavivši zahtjev u smislu vlasničke tužbe – *rei vindicatio*. Kada je u pitanju ova vrsta vlasničke tužbe, valja reći da za ovu tužbu nije dovoljno da tužitelj navede da je vlasnik stvari, nego mora dokazati činjenice na kojima zasniva svoje pravo svojine. Teret dokazivanja pada na tužitelja.

U konkretnoj parnici tuženi se branio prigovorom da su prvo njegov otac, a kasnije on u dugogodišnjem posjedu predmetnih nekretnina tj. u vremenu od preko 40 godina. Dakle, tuženi je istakao prigovor da je stekao pravo vlasništva dosjelošću na dijelovima spornih parcela, koje su upisane na tužitelje. Ovako istaknuti prigovor predstavlja materijalno - pravni prigovor u smislu odredbe člana 58. Zakona o stvarnim pravima, pa je u takvom slučaju na tužiteljima bio teret dokazivanja, ne samo da je nekretnina kupljena, nego prema pravilu „da niko na drugoga ne može prenijeti više prava nego što ga sam ima“ (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*) mora dokazati da je i njegov prethodnik bio vlasnik.

Imajući u vidu naprijed rečeno, prigovor tuženog da je stekao pravo vlasništva dosjelošću, prvostepeni sud je trebao raspraviti u ovom postupku i bez postavljanja protivtužbenog zahtjeva, što propušta pri čemu zanemaruje saglasne iskaze saslušanih svjedoka o dugogodišnjem postojanju ograde između parcela stranaka. Naime, prvostepeni sud u obrazloženju presude interpretira iskaze stranaka i svjedoka, ali iste pogrešno cijeni smatrajući ih irelevantnim (stranica 8., pasus četvrti) s tim da „nesporno utvrđuje da tužitelji i saslušani svjedoci svi istovjetno potvrđuju da predmetna ograda koja se nalazi na licu mjesta postavljena za života pravnih prednika...“ . Takva ocjena dokaza od strane prvostepenog suda je proizvoljna i paušalna i nije izvršena u skladu sa odredbom člana 8. ZPP, a što drugostepeni sud propušta da sankcioniše i pored izričito istaknutih prigovora

u žalbi, na koji način i sam čini povredu odredbe člana 8. ZPP u vezi sa članom 209. istog zakona, zbog koje su nižestepene presude morale biti ukinute.

Kod takvog stanja stvari, prvostepeni sud umjesto da rješava prigovor tuženog, on dalje griješi (nepotrebno inicira više novih parnica), kada kod takvog stanja stvari odbija da raspravlja i po postavljenom protivtužbenom zahtjevu, kao po samostalnoj tužbi, iako je za takvo raspravljanje u konkretnom slučaju imao ispunjene uslove.

Kako je i materijalno pravo u drugostepenoj presudi pogrešno primijenjeno, to je primjenom odredbe člana 249. stav 1. u vezi sa članom 250. stav 2. ZPP reviziju valjalo uvažiti i odlučiti kako je navedeno u izreci ove revizijske odluke.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će, pravilnom primjenom materijalnog prava – odredaba članova 58., 126. i 127. Zakona o stvarnim pravima, pravilnom ocjenom iskaza stranaka i saslušanih svjedoka, utvrditi sve činjenice relevantne s aspekta primjene člana 58. Zakona o stvarnim pravima, te nakon toga donijeti novu i na zakonu zasnovanu odluku, za koju će dati pravilne i potpune razloge .

Ukidanje odluke o glavnoj stvari povlači i ukidanje odluke o troškovima postupka, o kojima će sud ponovo odlučiti uz glavnu stvar imajući u vidu troškove ranijeg i novog postupka, kao i troškove po reviziji (član 397. stav 3. ZPP).

Predsjednica vijeća
Fatima Mrdović, s.r.